

Høring om retssikkerhed på det sociale område

Den Sociale Retshjælp er i forbindelse med høring om retssikkerhed på det sociale område blevet anmodet om at komme med et indlæg.

Vi arbejder dagligt med en stor gruppe socialt udsatte mennesker, der stadig oftere føler sig klemte i et socialt system, som de har svært ved at forstå og gebærde sig i. Derfor bliver de offentlige sociale instanser snarere opfattet som en nærmest uovervindelig modstander end som hjælpende instans, der kan fungere som et tiltrængt sikkerhedsnet under de socialt udsatte.

Som retshjælpsorganisation, der dagligt bliver kontaktet af et stort antal borgere, der har brug for hjælp til at forstå og blive hørt i det sociale system, finder vi derfor, at det er af stor vigtighed at få sat fokus på retssikkerheden på det sociale område. Sådan som den nuværende lovgivning på retshjælpsområdet er skruet sammen, har vi begrænsede muligheder for at yde de socialt udsatte en tilstrækkelig hjælp, og vi ønsker derfor i vores indlæg at fokusere på udvidelse af retshjælpsbegrebet.

Den Sociale Retshjælp

Den Sociale Retshjælp (DSR) er en gratis landsdækkende retshjælp med hovedsæde i Århus, som på nuværende tidspunkt behandler sager fra samtlige af landets retskredse. Den primære målgruppe udgør tidligere og/eller nuværende indsatte samt hjemløse, herunder misbrugere og sindslidende, dvs. de befolkningsgrupper, der på mange forskellige måder er blandt de, som belaster det danske samfund og retssystem i økonomisk henseende mest. DSR tilbyder disse grupper en optimal helhedsorienteret rådgivning i henhold til deres juridiske og sociale rettigheder.

DSR er en socialøkonomisk forening, der via afholdelse af undervisning, foredrag og workshops selv er med til at tjene penge som supplement til de fondsmidler, som modtages fra offentlige såvel som private fonde.

Vi bemandes nu af mere end 70 frivillige medarbejdere (som hver har 4-20 arbejdstimer ugentligt) bestående af en tværfaglig gruppe. Størstedelen er jurastuderende fra Aarhus Universitet, men derudover indgår uddannede økonomer, sociologer, advokater og jurister samt statskundskabs-, antropologi-, journalist-, sociologi-, kommunikations- og socialrådgiverstuderende i arbejdet.

Behov for (udvidet) retshjælp

Behovet for flere retshjælpsorganisationer eller andre former for juridisk rådgivning er stærkt stigende især indenfor social -, bolig og gældsområdet.

DSR mener at der er behov for "udvidet" juridisk rådgivning hos landets retshjælpsorganisationer, da borgerens behov har ændret sig igennem tiden. Ifølge Retsplejeloven (§ 323, stk. 4, nr. 4) kan der ikke ydes retshjælp ved advokatvagter ud over helt grundlæggende mundtligt rådgivning i sager, der er under behandling ved en forvaltningsmyndighed eller et privat klage- eller ankenævn.

Nu er advokatvagten i Århus lukket, men vi har tidligere modtaget henvendelser fra mange borgere, som er gået forgæves hos advokatvagterne. Det er derfor vores klare oplevelse, at der er et udtalt behov for retshjælp på det sociale område, mens der slet ikke er de fornødne hjælpeinstanser på området. At lovgivningen udelukker adgangen til mere dybdegående retshjælp ved advokatvagter på dette område, fjerner jo ikke behovet – der er bare en lang række mennesker, som ikke kan få den hjælp, de har brug for.

På trods af, at dette er en høring om retssikkerhed på det sociale område, vil vi dog også i den forbindelse nævne, at det er problematisk, at der heller ikke kan ydes retshjælp ved advokatvægter ud over helt grundlæggende mundtlig rådgivning til sigtede eller tiltalte i offentlige straffesager, da disse så absolut heller ikke får den fornødne hjælp igennem f.eks. en beskikket forsvarer.

Ved at udvide retshjælpsbegrebet til i videre omfang at give adgang til retshjælp på det sociale område mener vi, at der vil ske en nødvendig styrkelse af retssikkerheden på området. Borgeren vil kunne få hjælp, før en sag er kørt så langt af sporet, at der vil være behov for at køre en klagesag, når afgørelsen er truffet. Ved en udvidet adgang til retshjælp vil borgeren i videre omfang have adgang til en hjælper, der kan bistå dem hele vejen igennem et sagsforløb samt være der efterfølgende til at følge op og hjælpe borgeren videre.

Barrierer for retshjælpsorganisationer

Der efterlyses i bemærkningerne til lovforslaget flere retshjælpe, hvilket DSR kun kan tilslutte sig, men grundet civilstyrelsens kriterier for at modtage økonomisk støtte er det reelt umuligt at få støtte til flere retshjælpe i blandt andet Århus og København.

Dette skyldes, at Civilstyrelsen i sin vurdering af, om et retshjælpskontor kan godkendes som tilskudsberettiget, blandt andet skal lægge vægt på "omfanget af øvrige retshjælpstilbud i det pågældende geografiske område" (jf. Bilag A).

Dette betyder, at de målgrupper - hvis interesser ikke allerede bliver varetaget i disse byer – reelt bliver afskåret fra gratis retshjælp. Dette gælder f.eks. de tungeste socialgrupper. DSR varetager således specielle interesser, som ikke findes andre steder i det geografiske område, men står uden mulighed for at modtage støtte til dette arbejde.

Endvidere finder DSR det ganske problematisk, at geografien skal være en væsentlig faktor i bestemmelsen for, hvilke retskontorer der kan betegnes som tilskudsberettigede, da det alene i byer med studerende – her i særdeleshed jurastuderende - er muligt at opretholde frivillig, kvalificeret juridisk hjælp. En retshjælp kan altså ikke være beliggende uden for Århus eller København og samtidig gøre brug af den kvalificerede hjælp fra jurastuderende.

Det at den nuværende lovgivning fungerer på en sådan måde, at en retshjælp skal have en beliggenhed udenfor storbyen for at være tilskudsberettiget, men ligge inde i storbyen for at kunne drage nytte af frivillig og kvalificeret juridisk hjælp, finder DSR særdeles problematisk.

Dertil kommer, at mange borgere må gå fra den ene retshjælp til den anden uden at få den fornødne hjælp, både pga. manglende ressourcer, men også fordi den enkelte retshjælp ikke ved, hvor de evt. kan sende borgeren hen for at få hjælp. Ved at lave et udvidet samarbejde kan retshjælperne samt andre relevante hjælpeorganisationer og offentlige instanser få et større kendskab til retshjælpernes kompetencer og på den måde brede et socialt sikkerhedsnet ud, som for alvor kan sikre de socialt udsatte.

Handleplan til forbedring af retshjælp i Danmark

Forslagene til handlemuligheder på dette område er mange. DSR har grundet den korte tid vi er blevet stillet til rådighed i denne sammenhæng valgt, at sætte fokus på følgende.

Udvidelse af retshjælpsbegrebet

Det nuværende retshjælpsbegreb er forældet. Folks problemer er utroligt komplekse og kan ikke dækkes af det nuværende retshjælpsbegreb. Der ligger en stor samfundsgruppe på grænsen til kriminalitet, som vi i øjeblikket ikke kan nå. Med en ændring af retshjælpsbegrebet, så det kan arbejde med de langt mere komplekse problemstillinger som eksisterer idag, kan vi forebygge mange kriminelle løbebaner, samt bryde med mange af de kriminelle gengangere i de danske fængsler.

En effektivisering af retshjælpsarbejdet

Som det er idag er der ikke noget reelt overblik over den tilgængelige retshjælp i Danmark. Det betyder, at man som borger ikke kan skabe sig et overblik over den eksisterende retshjælp. Det betyder yderligere, at retshjælpskontorer ikke har den fornødne viden om hinanden, som det kræver for at arbejde sammen. Kan en borgers interesser ikke varetages hos den ene retshjælp, skal denne kunne henvises til en anden retshjælp som kan tilbyde hjælp. DSR ønsker et mere målrettet arbejde, med samle de nuværende retshjælpskontorer.

En effektivisering af retshjælpsarbejdet kan med fordel ligeledes inkludere samarbejdsmuligheder mellem de enkelte retshjælpe og andre interessenter. Her kan nævnes advokater, socialrådgivere i kommuner, i kriminalforsorgen, på boformer mv.

Den største udfordring for danske retshjælpe er den nuværende lovgivning på området, som sætter skrænker for at udvikle disse muligheder.

Bilag:

- A). Endeligt afslag fra Civilstyrelsen
- B). Klage til Justitsministeriet samt SATS – pulje ordførerne

Note til bilag

DSR har siden 2007 søgt økonomisk støtte hos civilstyrelsen til drift af retshjælpen. Dog har vi modtaget afslag på dette grundet de gældende kriterier for tilbud om støtte på området. Såfremt der ønskes indsigt i samtlige ansøgninger samt afslag på disse, kan dette ske ved henvendelse til DSR.